

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyom-
 dászatban és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Társadalmi életünk.

A viharos, illetve háborús idők után társadalmi életünk némelykor majd egészen megszűnt. Az egyes osztályok, önmagát gondolván mind-egyik vesztesnek, boldogtalannak, idegenkedének a másik elől; az egyes honfiak a magányt, a zárt kört keresék, mert vagy eleszűgtek, s a csüggettség nem ismer bizalmat, nem barátságot; vagy féltek attól, nehogy szomorúságukat más észre vegye s gondolataikat megtudja. Az egész nemzetet többször kisebb-nagyobb erővel a csüggettség sűrű köde borul el, melyen keresztül az egyes honfi nem látható, nem ismerhető föl bajtársát. Tapasztaljuk, hogy e hangulat többször igen nagy veszéllyel fenyegette nemzeti életünket. Ilyenkor minden élénkebb s összerűbb munkára hiányzik a kedv, az ösztön, a lelkesítés, miből a szellemi, anyagi pangás önként születik. Napról-napra érezhetőbbé és sürgetőbbé lőn még mindig azon szükség, hogy valaki bizalmas, nyílt és leplezetlen, szóval egyenesen a nemzet csüggeteg kedélyéhez szóljon bátorítól, s vidítól, hogy mutassa meg, miszerint él még a nemzet, van még ereje és munkatere, melyen erejét használhatja. Másrészt a fejlődő kor igényei egy más tért is nyitottak meg, melyen minden előbbretörő nemzethez haladnia kell. A már eddig is elért művelődés és társadalmi életünket még nagyobb körben fejlesztenünk kell; a már teljesen elért társadalmi életünk által minden magyarban szeretett honfit fogunk látni s e honfiakat testvérisédesre, a hazáért s boldogságukért közös, egyetértő munkálkodásra hívhatjuk fel. Ez azon összetett elv, melyet társadalmi fejlődésünkben örökre megtartani szükségesnek gondolok.

A viharos és zavargós idők után többnyire tespedés és csüggettség lepte meg nemzetünket. Ezekből a közügy iránt szeretetlenség és közöny származott. De vajjon a hazát csak addig kell szeretni, míg ad s szerben szabad hagyni a szenvedőt, midőn követel? Még most is sokan kétségbeesve azt rebesgetik: nem tehetünk semmit, nincs min rendelkezniünk. De nincs-e még hazánk, nem vagyunk-e otthon e hazában, nincs-e történelmünk? „Nem! nem! e föld a miénk, senki tőlünk e földet el nem veszi.” Hanem talán leléltük a nemzetek korát, vagy teljesült rajtunk az átok s el kell enyészniünk? Sokan be akarták már bizonyítani, hogy az országok, nemzetek éppen oly kort érnek, ugy vénülnek s halnak el bizonyos életkorban, mint az egyes emberek. Azonban a nemzet élni fog s ereje nem fogy el soha. Az egyes ember ereje azért fogy, mert nem ujítja meg magát; de a társadalom folyvást ujul. Az intézvények a kor haladásához képest megvénülhetnek; de minden nemzet törekszik ezeken, a mennyire a szükség kívánja, változtatni. Ezen átalakulási lehetőség miatt akár örök kort élhet egy nemzet. Természetes halállal nem halt meg még egy nép sem, hanem megöletett. Azelőtt a vadság, a vandalizmus pusztította el, ölé meg a népeket. Most úgy látszik, a túlhómó szellemi erő fogja megölni a nemzetiségeket. „Egy nagy elenesség van, nagyobb mindezeknél s ez a múltvelebb népeknek olvasztó befolyása. Ez ellenség boldogabbá tesz, ha hasonló fegyverrel tudsz ellene küzdeni; de kiirt nyom nélkül, ha netalán újra eleszűgessz és tespedésbe merülsz s neki szabad tért engedsz.” Bár éber öntudattá ébredne minden magyarban e helyzet, mert ezen veszély nagy lehet s szükségesség, hogy egyesült erővel küzdjünk ellene, ha hátrányban maradni nem akarunk. „Előre a társadalmi és művelődés terén!”

Ámde, van-e a magyarnak elegendő ereje, hogy necsak fúntartsa, sőt emelje nemzeti erejét? Erre büszkeséggel felelhetjük, hogy elég erő van bennünk, tetterő lakik népünkben, mert bármilyen csapások érték is e népet, még mindig megifjult erővel tudott és tud küzdeni e nemzet előhaladásáért. A nemzetet fölébresztette a haladás szükséges érzete. Ez érzet, a vágy polgárisodás után legnagyobb kincsünk; ezt megővni, megtartani minden áron jövőnk érdekében legnagyobb

feladatunk. De hogyan tarthatjuk meg ezen kincsünket? „Szeressük a hazát és iránta való kötelességeinknek híven megfelelve, szeressük egymást, legyünk testvérek egy testtel, egy lélekkel. Tartsuk fenn nemzetiségünket, nyelvünket, nemzeti szokásainkat; szerezzünk ezeknek becsületet.”

„Haladjunk a műveltségben, műveljünk minden tudományt, művészetet, gyarapítsuk anyagi jólétünket, mennyire lehet, gazdálkodjunk mezőn, házban, erdőnyelven.”

„Haladjunk a társadalmi és művelődés terén; ne tespedjünk! Ime, van tér elég nagy és elég szép.”

„Ébredj nemzetem derék népe és benned a legkisebb érzület is, hogy társadalmi életünk és művelődésünk még jobban kifejlődjön, nemzetünk végzetten fenállásáig örökké tündököljön!”

Kustár Géza.

LEVÉL A SZERKESZTŐHÖZ.

Hogyan kellene a Bácskát szerkeszteni?

Kedves barátom!

Mióta divattá lett az országgyűlési képviselőket a mikénti szavazásra befolyásolni s így a boldogult „követi utasítások” aranykorát visszavarázsolni: miért ne tegyem meg én is, hogy a saját újságunknak egy-két jóakaratu tanácsosul egyengessem a népszerűség töretlen makadám útját?

Annak az üzenetnek, melyet a lap 12-ik számában közzétettél, bizonyára igen érdekes háttere lehet. És én valóban irigylem föléd azt a sok jóbarátot, kik lapod érdekét szívükön viselve annyi jóakaratu szíves tanácsosul látnak el téged. Hanem ember, őszintén megvallva, furcsa egy háláltnal lehet sz te, hogy midőn mások telve vágygallyal és buzgalommal, lapodat élénkké, változatossá, keresetté tenni minden alkalmat megragadnak, legjobb törekvésük is megtörik a te valóban megmagyarázhatatlan önféjűség sziklaélén.

Mert hát komolyan szólva te, a kinek lapja (én ugyan nem értem, hogyan?) oly elterjedtségnek örvend, mint kevés más vidéki hirlap, milyen óriási korifeusa lehetnél te Nagy-Bácskának, ha nem volnál oly szertelen arisztokrata, hogy szerkesztő-kollegáidat még egy időközönkénti gyengéd tyukszemtiprásra sem méltatod; ha egy kissé több élelmesség volna, pl. a családi ügyek érdekes feszegetésében, ha nem volnál olyan se hus-se halféle szerkesztő, ki a hozzád tudósításul beküldött legpikánsabb díszbotrányokat is, nemhogy még jobban felfújád, kiszínezed, hanem meg a „cause célèbre” érvényességére sem engeded és még csak annyira sem vitted, hogy legalább minden második számban egy-két tisztességes embert legazemberezni tudnál.

Es aztán! Hol látott már valaki vidéki szerkesztőt glazékeztvényben járni, előkelőséget, becsületudást szenvedelni, pláne tisztesség tekintetében gentilhomme gyanánt viselkedni? Látom, hogy rázod a fejedet; azt mondod, vannak, kell hogy legyenek, szomorú volna, ha nem lennének ilyenek is. Hanem hát bocsáss meg, ez ismét csak a te rövidlátó önféjűség. Tekints körül, nem kell a távol lence ködét kélmeled és hallani fogod a csaholást, látni a marakodást, a nekiesztott dühösség habzó tajtékának szerte-freccsenését, mint megannyi jelenséget a hirlapírói virtusnak, derekasságnak.

Vajjon az ilyen langy-meleg szerkesztés mellett mint a tied, hogyan véled te féken tarthatni e nagy megye borpandurjait, harangozóit, szímafoltzóit, lámpagyújtatókat és egyéb rebellis elemeket? . . . Miért ne lehetne a „Bácska” is mint társai, a falusi kisbírók, hajduk és más hasonló magas állású egyének réme, rettegett ellensége.

De hát minek is utalok én mind erre, mikor tudom, hogy nem fog rajtad, javithatlanon, mindig azt hozva fel, hogy nem egyezik a tisztességérzetekkel. Hanem annyira már mégis csak lelkesen viselhetéd olvasóközönséged érdekét, hogy hébe-korba egy csendes kis polémiát megereztesz. Ám, nehogy aztán ismét valami tudományos, vagy a közügy érdekében az eszmék

tisztázása végett vivandó polemiára gondolj. Szó sincs róla! Hanem hát, tudod, érték alatta olyan kedves kis kedélyeskedést, mely kezdődik a csipkelődésben, folytatódik a gorombáskodásban és végződik, ha jól megy a pofokodáson. Milyen érdekessé lehetne így tenni a lapot, hogy teljének a hasárok, nem keltevény gyötörni az agyat a közérdek egy-egy hiu ügyének érdemleges megvitatásával, kellő megokolásával.

Micsoda idealista vagy te, hogy bár nem szimatolva folyton büntények után, ellenőrzője vagy ugyan a hivatalos és magán visszaéléseknek és bár megóva függetlenségét fel és lefelé, kötelességednek tartod rámutatni a korrupcióra, bárhol jelentkezik is, de ezt mindig csak bizonyos tárgyilagossággal teszed, mely a bajok szanalását a maga illetékes foruma előtt keresi? Látod, lap-társaid e tekintetben is sokkal előbb vannak; a publicista ezen irányra rájuk nézve meghaladott álláspont. Ők nem tekintik az ügyet, csak a személyt keresik. Nem ismernek illetékes forumot, mert ők maguk a legmagasabb forum, mely a nyilvánosság boszuló eszköze gyanánt gerálva magát, vádol és ítél együttal, és ha lehet — linchel is azonnal. És ha felülnek? . . . rehabilitálnak? eh, a manóba, ki volna olyan oktalan, hogy náluk rehabilitációt keressen!

Marakodni tehát, kedves barátom, a lap-társakkal, ez legyen az első; ok és alkalom van rá mindenkor elég. Aztán a közönséget is kielégíteni, traktálni a maga elkényeztetett szája ize szerint s ez: a második. Hogyan? . . . megmondom. Elferdíteni a tényeket, meghamisítani a valót, eltagadni köztudomású tényeket, a nagyközönség elé hureolni — uti figura docet — egészen magántermészetű dolgokat, orvtámadásokat intézni a jellem, a becsület és minden iránt, ami a társadalomban az egyént tönkre teheti és mindebből fegyvert kovácsolni a személyes herce-hurcára, hogy akit egyszer pácba veszünk, arról a tisztesség legutolsó foszlányait is leszakathassuk. Ez az barátom, amit mi itt a vidéken hirlapírói ügyességnek nevezünk.

Tehát a közügyek iránt egy kissé kevesebb buzgóságot, a személyes ügyekben egy kissé több, nem, jóval több élességet és érdességet kérünk kedves szerkesztő barátom. Le a glazéval! Dorongot kérünk. Mit árthat ez neked? Hisz nem vagy te se doktor, se prókátor; a te pacienseid, klienseid nem fognak sem gyarapodni, sem apadni, a zombori főgimnáziumnak meg nem lesz ezért egy fél diákkal se többje, se kevesebbje.

Hanem hát tartok, nagyon tartok tőle, hogy mindez éppen nem fog rajtad és így én csak hasztalan munkával borsót hánytam a falra. Ismerlek! Hiuságod helyezed abba, hogy lapodat a hazai összes vidéki hirlapok legisztelesebbjei közé sorolhatod, büszkeséged találd benne, hogy leküzdve az emberi gyengeséget, ellen tudtál állni mindedig a kísértésnek, mely bármiféle személyes torzalkodásra ösztönöz és tudom, hogy követve meggyőződésedet, a közügyet ezután is oly irányban és oly módon szolgálni vagy eltölkélve, mint azt eddigél is tetted. Hát mindez szép, igen szép. És én szinte hallani vélem, mint menekülsz te egy akadémikus fenhéjázásával minden jövő befolyásolás elől azzal az odavetett kifakadással: „A kutya ugat, a karaván halad!”

Pozsonyi Béla.

Hirek.

Amnesztia. Azon gyászos esemény hatása alatt, mely a felséges családot és mind a két nemzetet annyira szíven találta, Ofelsége a király megemlékezett a börtönök lakóiról is. Különösen azokról, akiket nem aljas indulat, hanem heves szenvedély, vagy az indulatnak egy pillanatnyi erőszakos kitörése hozott összeültetésbe a társadalmi renddel és a büntető kodexszel. Ofelsége a király nagyobb körű amnesztiát adott. Ausztriában 115 fogoly teljesen visszanyerte szabadságát; 11-nek büntetése rövidebbre van szabva s 65-nek elengedték a börtölest, büntetésének hátralevő idejére. — A magyar korona területén is kihirdetik legközelebb a király kegyelmes elhatározását.

Gyászmise. A helybeli izr. zsinagógában tegnap délután 5 órakor Rudolf trónörökös lelki udveért, az ujonnan választott kántor közreműködésével ünnepléses gyászmise tartott.

A sorozás elhalasztása. Br. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter a képviselőház febr. 19-iki ülésében törvényjavaslatot terjesztett be az 1889. évi rendes üljönállítási elhalasztásáról. A törvényjavaslat és indoklása így hangzik: 1. §. Az 1889-ik évi rendes üljönállítási (fősorozás) ezennel elhalasztatik és azon időszakban lesz fogantatandó, melyet az 1889-ik évi rendes üljönállítási törvényjavaslat tárgyában hozandó törvény fog e részben kijelölni. 2. §. A jelen törvény végrehajtásával a honvédelmi miniszter bizatik meg. Indokolás. Az 1882-ik évi XXXIX. törvények 7. §-a értelmében „a rendes üljönállítási az álló hadsereg (haditengerészet) s a póttartalék és a honvédség részére, évenként a március 1-től április végéig terjedő időszak alatt fogantatandó.” Másfelől a véderőről szóló 1868. évi 40. törvények 13. §-a szerint, az üljönállítási tényleges kiállítás csak akkor történhetik meg, ha a törvényhozás azt az évre már meg is szavazta. Tekintettel a még tárgyalás alatt levő új véderőtörvényjavaslatra azonban, a folyó évi kiállítás üljönállítási megajánlásáról szóló törvényjavaslat még elő nem terjeszthető és így az idej üljönállítási folyó évi március hava 1-én nem lesz megkezdhető. Ennélfogva az idej fősorozás elhalasztása elkerülhetetlen. A felsorolt indokokból tehát, az 1889-ik évi rendes üljönállítási elhalasztása tárgyában ezennel benyújtott törvényjavaslatot elfogadás végett ajánlanom. Az üljönállítási időszak jelenleg s a fenforgó viszonyok között még határozottan ki nem tűzhető s ennélfogva annak megállapítása csak az 1889. évi rendes üljönállítási megajánlás tárgyában hozandó törvény által fog annak idejében megtörténni. Budapest, 1889. évi február hó 19-én, beadja: br. Fejérváry Géza, honvédelmi miniszter.

Köszönetnyilvánítás. A f. hó 16-án tartott kereskedelmi bál tiszta jövedelme 101 frt, mely összeg a kereskedelmi bankban egy létesítendő kereskedelmi egyesület javára lett letéve. A felülfizetőknek, ugyancsak Schlieszer test., Prosznitz M. fia és Putits uraknak, kik a terem díszítéséhez szükséges cikkeket ingyen voltak szivesek átengedni, ez uton mond köszönetet a rendezőség. Felülfizettek: Heindlhofer Róbert 5 frt, ifj. Goldfahn Sándor 2 frt, Scherer Ferenc 1 frt, Spitzer J. B. 2 frt, Vukicsévi István 2 frt, Schön Adolf 3 frt, Raichl János 5 frt, Sztójkovits G. Zach. 2 frt, Roheim Henrik társa 3 frt, Engel Adolf 2 frt, Gromilovits János 1 frt, Weidinger S. és Zs. 4 frt, Grünvald Ignác 1 frt, Putits Sándor 10 frt, Butter-Walter Antal 1 frt, Antis A. M. 1 frt, Gergurov Szredoje 1 frt, Czvetkovits Koszta 5 frt, dr. Thurszky Zsiga 1 frt, Falcione Gusztáv 10 frt, Keszler Antal 2 frt, Schlieszer testvérek 2 frt, Grosz Samu 1 frt, Witz Ferenc 1 frt, Spitzer Bernát 2 frt, Horvátovits Sztipó 2 frt, Roheim Károly 5 frt, Goldmann József 1 frt, N. N. 1 frt, Kohn Ferenc 50 kr, Weisz Zsigmond Bécs 1 frt, Deutsch Gusztáv Bécs 1 frt, Raisz Alfréd Bécs 1 frt, Császár Stefi 20 kr, N. N. 1 frt, Palanacszy 5 frt, Brummer Kálmán 1 frt, Jerassovits 2 frt, Deutsch Sándor 1 frt, Tárcazi Mór 1 frt, Zsuljevits Ernő 2 frt, Eibach István 50 kr, Mayer és Thum 2 frt, N. N. 2 frt 80 kr. Összesen 101 frt.

A dalárda közgyűlése. A zombori kaszinó-egyleti dalárda e hó 17-én, vasárnap tartotta meg XVII. évi rendes közgyűlését. Az ülés Pribil Ernő, elnök vezette. Az elnöki jelentésből a következőket közöljük: A dalárda az 1888. évben 7 ízben lépett fel nyilvánosan, és pedig négy alapszabályszerű dal- és táncestélyt és egy énekes műkedvelő színelőadást, énekel a román templomban bold. Trefort Ágoston, volt kultusz-miniszter lelki üdvéért tartott gyászmisén és a király Ofelése 40 éves uralkodói jubileuma alkalmából mondott tünnepi misén. Az előadások változatosságát mutatja, hogy ezen 7 alkalommal összesen 27 mű került előadásra, és pedig 11 világi férfikardal, 2 teljes (férfikarra irt) misének, 4 vegyeskardal, 4 magándal, 1 kettősdal, 1 zongora- és hegedű-kettős, 2 zongora-, hegedű- és harmoniumra irt harmas, 1 népszimű dalokkal és 1 szavalt. Nem tagok szíveségből 6 szám előadásában összesen 15-en működtek közre. A működő tagok száma az 1888. év első napján 45 tag volt és pedig 14 nő és 31 férfi. Az év folyamán kilépett 6 nő és 1 férfi, belépett 1 nő és 4 férfi s így az év végén volt 9 nő és 34 férfi működő tag. Az alapító tagok száma az 1888. év első napján 14 volt s e szám az év folyamán nem szaporodott. Pártoló tagja az 1888. évben 76 volt a dalárdának. A tiszteletbeli tagok megválasztásával 7-re nőtt. Lajos, kir. főgimnáziumi tanár megválasztásával 7-re nőtt. A zeneműtár az 1887. év végén 2172 különféle ének- és zeneművet tartalmazott s ezekhez az 1888. évben 136 db járult. Ének- és zeneművek beszerzésére a múlt évben 81 frt 12 kr fordított, néhány darab pedig ajándékozás útján jutott az egyesület birtokába. Az utóbbiak közül az elnöki jelentés Bergmann Ágost, volt karnagynak 4 értékes eredeti szerzeményét emeli ki, melyek közül a „Népfelkelők” című tréfás kantátát a dalárda múlt évi farsangi estélyén nagy tetszés mellett adta elő. A bútorok és színelvnyek értéke körülbelül 500 frtra rúglat. Nagy hiányát éri a dalárda egy jó hangverseny-zongorának, melynek költségeire a műkedvelői színi előadás 166 frt 3 krnyi hozadékából alapították. A pénztár állapota az 1888. évben igen kedvező volt. A bevételek 577 frt 45 kr-ra, a kiadások 320 frt 11 kr-ra rúglat, s miután az így elért 257 frt 34 krnyi tiszta jövedelemből zongoraalap címén 166 frt 3 kr tőkésített, a folyó készpénzmaradvány az év végén 91 frt 31 kr volt. Alapítványokban és egyéb pénzértékekben az 1887. év végén 920 frt az egyesület vagyon. Ez az 1888. évben a új zongoraalappal 1086 frt 3 kr-ra szaporodott, s így oszlik meg: 1. kamatozó tőke 260 frt, 2. nem kamatozó kölcsön a polgári kaszinó-egyletnél 400 frt, 3. nem kamatozó sorsjegyen 60 frt, 4. a polgári kaszinó-egyletnél a dalárda titkára és karnestere javára tett két tagsági alapítványban 200 frt, és végre 5. a zongoraalap 166 frt 3 kr. — A dalárda ügyeinek elintézése végett az 1888. évben 1 rendes, 2 rendkívüli és 5 választmányi ülés tartott. A beadványok száma 38 volt. A más egyesületekkel való érintkezések közül kiemeli a jelentés, hogy az egyesület az „Apatini Dalárdát” átutazása alkalmából, augusztus hó 22-én vendége gyanánt fogadta, viszonzni kívánván azt a szíveséget, mellyel az „Apatini Dalárda” 25 éves jubileuma alkalmával az egyesületet elhalmozta. Az elnöki jelentés és a számvizsgáló-bizottság jelentésének tudomásul vétele után a választmány indítványára Bergmann Ágost, kir. főgimnáziumi tanár, az egyesülettel szemben szerzett érdemeiért, a közgyűlés nagy lelkes-

déssel tiszteletbeli taggá választotta. A folyó évi augusztus hóban Szegeden tartandó országos dalártnempejlyre néve a közgyűlés kimondotta, hogy abban a dalárda sem mint versenyző, sem mint közreműködő nem vesz részt. Az új tisztikar és választmány a következőkép alakult meg: elnök lett Pribil Ernő, alelnök Valter Nándor, titkár Bieber Gyula, karnestere Berger Antal, zeneműtáros Rác Soma, szertáros Svirteczky Aladár, — választmányi tagok: Dalmay Hedvig, Thim Antónia, Esztergamy Károly, Csarsch Sándor, Goeser Vitzsz, Karvay József, Reichert József, Szilágyi Elemér és Traub József. Számvizsgálók lettek: Czinkler Gyula és Rombay Dezső.

Meghívó. Az ezen évben rendezendő iparkiallítás tárgyában e hó 24-én, vasárnap, délelőtt 11 órakor, a Vadászkiirt szállóház nagytermében tartandó értekezletre a helybeli iparos és kereskedő urakat tisztelettel meghívom. Zombor, 1889. évi február hó 20-án. Zsuljevits Ernő, igazgató.

A kis-sztapári rizshántolóról írja a „Nemzet”: A rizstermeléssel Magyarországon már régebbi idő óta folytak kísérletek, melyek a mellett szólnak, hogy hazánk egyes vidékein jó minőségű rizs termelhető. Rizstermelésünknek azonban eddig nagy akadálya volt az, hogy nem volt a nyers rizs hántolására alkalmas műmalmunk. A múlt évben azonban a pusztapékai kincstári rizstelep bérlői a bérszerződésben foglalt kikötés alapján, Kis-Sztapáron egy ily malmot állítottak fel, melyből már a múlt évben 1500 métermáza fehérrizs (rizskása) került ki, s a jelenlegi készlet körülbelül 1000 métermáza tesz. A rizs értékesítése részint a fővárosban, részint az alföldi városokban u. m.: Zomborban, Szabadkán, Szegeden, Ujvidéken történt, sőt exportáltott belőle Boszniába és Bukaresztbe is. A budapesti vegykísérleti állomás a kis-sztapári rizshántolóból kikéretült magyar rizst vegyileg megvizsgálván, azt igen jó táplálónak találta; a magyar rizs ugyanis proteinban az olasz rizsnél is gazdagabb, s egyéb alkotórészeiben sem áll nála hátrább, ize pedig nagyon kellemes. Mindezek-nél fogva a magyar rizstermelés most már szép jövőnek néz elébe.

Kimutatás. A hódásági temetkezési egyesület 1888. évi üzletforgalmának kimutatásából a következő adatokat jegyezzük fel. A jótékony egyesület az elmúlt évben temetkezésekre és segélyezésekre 1589 frt 14 krt fordított, és egy halottas kocsis beszerzési alapot létesített. Az egyesület tiszta vagyon 1888. év végével 9596 frt 82 krt tesz ki. Az egyesület tisztviselői, kik önzetlen, derék működésükért elismerést érdemelnek, a következők: Müller Mihály elnök, Fogl Mihály pénztáros és Wenk Benedek titkár.

Eljegyzés. Kaufmann Zelma kisasszonyt, öz. Kaufmann Simonné szép és kedves leányát, ki a zene-szerzés terén is sikereket aratott, eljegyezte Klein Jakab Szabadkáról.

Meghívó. A Bács-Bodrogh vármegyei gazdasági egyesület f. hó 26-án délután 1/2 4 órakor ülést tart, melyre az íg. választmány tagjait tisztelettel meghívom. Kelt Zomborban, 1889. évi február hó 19-én. Schmausz Endre, elnök.

Nővére gyilkosa. Plaesckies Péter egyetlen nővérel, Plaesckies Szárával, aki mindkét szemére vak volt, vagyonközösségben élt. De mivel Plaesckies rosszul bánt a leánnyal, ez az eljárásnál kérelmezte, hogy a vagyonközösség bontassék föl, mely kérelmének hely is adatott, Plaesckies azonban üldözve vak testvérét később is, és őt meggyilkolással fenyegette. 1885. november 29-én Szára csakugyan nyakán életveszélyes szurt sebbel halva találtatott. A pancsovai törvényszék Plaesckies Pétert bűnösnek mondta ki a gyilkosságban és őt kötélahálra ítélte. A kir. tábla megváltoztatta a törvényszék ítéletét, Plaesckies Pétert a szándékos emberölés büntetésében mondta ki bűnösnek, és őt 15 évi fegyházra ítélte. A kir. kuria IV. büntető-tanácsa f. hó 19-én Laszy bíró referálása alapján az elítélt büntetését 14 évi fegyházra szállította le.

Megégett gyermekek. Ó-Becsén a szülői gondatlanság áldozata lett két árthatlan kis gyermek. Ugyanis Koncz András és neje elmentek hazulról a gyermekeikre, a négy éves Katicára és az egy éves Margitára rázárta az ajtót. A kis Katica elővette a gyufát s azzal addig játszott, míg az meg nem gyulladt. A szegény gyermek ruhája is lobbót vetett s oly borzasztó égési sebeket szenvedett, hogy azokban nyomban belehalt. A kisebbik lány is égési sebeket kapott, de állapota nem veszélyes.

Halálozás. Ujvidéken Džian Márton állatorvos, a közbiztonsági felügyelője, a napokban életének 35 éves korában elhunyt.

Táncmulatság. Apatinban a koresolya-egylet f. évi február 23-án, részben saját pénztára javára, halpaprikással egybekötött táncmulatságot rendez. Beléptidj személyenként 1 frt 20 kr. A derék vendégszerető felebarátoknak kívánunk jó appetitust a halpaprikához és kívánunk kiváló kivirradtig tartó jó kedvet a táncmulatsághoz.

Öngyilkosság. Ó-Kanizsán Mihályi Sándor főjegyző anyosa, Szarnyai Lujza, ismeretlen okból a város kútjába ugrott s megfuladt.

Apatinban Müller János és társa géplakatosok egy legújabb kendertörőgépet találtak fel, mely gép egy óra alatt 78 kilo kendert képes mertörni; a géppel a próba megtéetett és jónak találtatott. Nevezettek szabadalomért folyamodtak. Szerenese kísérje a derék iparosokat.

Esküvő. Rác Soma, helybeli főgimnáziumi tanár, március hó 2-án vezeti Cservenkán oltárhoz, a kedves és szép Zsuffa Mariska kisasszonyt Kuláról.

Városi közgyűlés. Zombor sz. kir. város törvényhatósága kedden délután közgyűlést tartott, melynek egyetlen tárgyát a pénzügyminiszternek ama leirata képezte, amely szerint a miniszter a posta-utcai emeletes épületet 13,000 frt vételárért a járásbírószék elhelyezése végett hajlandó eladni. A pénzügyi bizottság a vételt előnyösnek tartja, a közgyűlés azonban, a főispán ur indítványára, az ügyet a jövő közgyűlésre tűzi ki.

Himen. Bulkeszen f. hó 14-én esküdtött örök hűséget Karner Gottlieb kátiy tanító a kedves Krámer Teréz kisasszonynak.

Táncmulatság. A Bács-Bodrogh megyei helyi érdekű vasút építési fővállalata f. é. február hó 23-án Zentán, az „Eugen szálloda”-ban táncmulatságot rendez.

Esküvő. Moholyon Pozsgay Károly a napokban vezette oltárhoz a kedves és szép Karakasevits Olga kisasszonyt.

Az E. M. K. E. lobogójára Bresztovác, Zányi Félixné gyűjtő-ívén adakoztak: Bresztovác községe 5 frt, Frittmann Miklós 1 frt, Zányi Félix és neje 5 frt, Lázits Nitya 30 kr, Götller András 20 kr, Zárits Lázár 20 kr, Walzer János 50 kr, Zányi Károlyné 1 frt, Zányi Károly 1 frt, Niderkorn Jakab 40 kr, Schnur Miklós 30 kr, Kapp József 40 kr, Werny András 40 kr, Koráni Kálmán 1 frt, Koráni Kálmánné 1 frt, Stumpfögger Ede és neje 1 frt, dr. Buday Béla 5 frt, Stumpfögger Györgyné 50 kr, Kaltner Mihályné 50 kr, Konyovits Sándorné 1 frt, Klein Vilmosné 1 frt, Groszmannberger Mór 1 frt, Klein Vilmosné 1 frt, Mezner Antalné 50 kr, Kövesin Milos 1 frt, Steib Mihályné 50 kr, Bernhardt Benes 50 kr, Spitz Jánosné 50 kr, Korossy Lajos 40 kr, Wlaskalics György 10 krt. Összesen 33 frt, mely összeg a járási tekintetes főszolgabíró urnak beküldetett.

Házasság. Ó-Becsén a kedves Tatity Pavó kisasszonyt a napokban vezette oltárhoz Popovits Milán szőregri kereskedő, Popovits József adai plébános fia.

Adakozás. A budai honvédszoborra adakoztak Jakobtsits Mihály gyűjtőívén: Zombori magyar olvasókör 10 frt, Zombori polgári kaszinó 10 frt, Zombori népkör 10 frt. Összesen 30 frt.

Palánkáról írják: Egy szerb paraszt beállit a napokban az itteni gyógyszerárba s gyógyszereket kér. A fizetés alkalmával a paraszt egy ötförintos bankjegyet adott át a gyógyszerésznek, hogy azt váltsa föl s a gyógyszer árát vonja le. A visszafizetett pénz közt volt egy rongyos egy forintos, melyet a paraszt sehogy sem akart elfogadni, szó szót ért, míg végre dulakodni kezdtek. A paraszt erősebb lévén, a gyógyszerész segély után kiáltozott. Egy arra menő kéményseprős hallván a verekedést, bement a gyógyszerárba s a gyógyszerész pártját fogta. Szerencsétlenségére azonban a paraszt úgy a földhöz vágta, hogy még az nap belehalt az így nyert sérülésbe. A paraszt aztán elszaladt s még maig sem tudják, hogy ki volt. A kéményseprős tenetése nagy részvét mellett ment végbe.

Nagy szerencsétlenség fenyegette a napokban Zenta városát. Ugyanis a városba egyik helyiségben felhalmozott tüzelő éjnek idején meggyulladt s kevésbe mult volt, hogy az egész városaházat el nem hamvasztotta. A tüzoltók csak nagy erőmefeszítéssel nyomhatták el a tüzet.

A zombori általános ipartestület 1888. évi jelentése.

(Felolvastott a f. év február hó 17-iki közgyűlésen.)

Tisztelt közgyűlés!

Az ipartestületnek rövid ötnegyed évi fenállása még nagyon rövid idő létjogosultságának megítélésére; tekintettel azonban arra, hogy egy egyesek, mint egész nemzetek anyagi jólétének legfontosabb feltétele a közös érdek felismerése és felkarolása, lehetetlen a magas kormányának az ipar felvirágztatására irányult s mindinkább szélesebb kört elfoglaló mozgalmát, melyet testületek alakítása által vélt legegyszerűbben elérhetőnek, örömmel nem üdvözölni.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a külföldi, mindinkább terjeszkedő iparral szemben csak az iparosok egyetértése s zavartalan összműködése mellett lehet megküzdeni s ha tekintetbe vesszük, hogy a törvényhozó testület az 1884. évi ipartörvényvel az ipartestületek önkormányzati jogát is biztosítván, elismerte iparosaink képzettségét s életképességét, nem önkénytelenül tűnik-e elő az ipartestületek alakulásának szükségessége.

Fentemlített ipartörvénynek egy másik, mindenestre megbecsülhetlen rendelkezése az ezidőszert meg kevesek által ismert tanonctgy rendezése, miáltal különösen az céloztatik, hogy iparos ifju nemzedékünk úgy a társadalmi életben, mint iparában is, a szükséges ismereteket már jó eleve megszerzi s itt különös elismeréssel és hálaival kell városunk törvényhatóságának e tekintetbeni áldozatkészségéről megemlékeznünk, mely az iparos tanonctgyet magáévá tévén, a szükséges költségekről mind-éideig önmaga gondoskodott, amennyiben az az állami 400 frt segély mellett az alsófoku ipar- s kereskedelmi iskola fenntartásához 2440 frttal járult.

Igaz ugyan, hogy e tekintetben újabb alkotott szabályrendelet értelmében azáltal, hogy az iparos tanulók után 3 frt évi tandíj volna fizetendő, az iparosokra egy újabb teher hármlott volna; azonban testületünk jegyzőjének, mint törvh. biz. tagnak, a városi közgyűlésen m. évi szeptember hó 26-án történt felszólalására, tekintettel arra, hogy a szegődöttendő tanoncok tandíját rendszeren úgy is a tanulók szülei fizetik, a közgyűlés határozatilag kimondotta, hogy a szegény sorsu iparos tanoncok a tandíj fizetése alul fölmenték.

Mi testületünk beléletét s az eljárásiág működését illeti, van szerencsénk jelentésünket követésükben a t. közgyűlés elé terjeszteni, kérve, hogy habár nagy eredményeket nem is tudunk felmutatni, arról biztosítjuk, hogy ernyedetlen munkálkodásunk által igyekeztünk a közönységet lelkizdeni s az érdeklődést rendelkezésünkre álló eszközökkel felkelteni.

Igy az eljárásiágunk egyik főgondját képezte különösen a kisiparosok anyagi érdekeinek előmozdítása s szívesen engedett a szegedi társtestület meghívásának a közzállalkozó-szövetkezeteknek országos iparos értekezletre, melyen magát testületünk jegyzője által képviseltette s testületünk néve elég hízgelő, hogy jegyzőnk az értekezleten az alapszabályok kidolgozására kiküldött bizottság jegyzőjévé választott. Jegyzőnk részvétéről s működéséről az eljárásiágunk terjedelmes jelentést tett, melyből az eljárásiág s a lapok nyomán is azon meggyőződésre jutván, hogy a célba vett vállalkozás csak valamikor az 1891-ik évben lesz érvényesíthető, tekintettel arra, hogy ipartestületünknek anyagi helyzetével amugy is nagyon keil megküzdenie, míg a dolog teljesen megérlelődik, de különös tekintettel arra is, hogy a közzállalatok ügyében a kisiparosok érdekeit szem-előtt tartva, az orsz. iparegyesület is a kello lépéseket megtette, egyelőre tartózkodik az egyesüléstől.

Az eljárásiágunk egyik igen fontos ténye volt ez évben a kontárkodás lehető megszűntetése, mire névze az iparhatósági megbízottak nagyon esekély részt vettek, hogy az eredmény ezidőszert kiégitő, városi rendőrkapitányságunk buzgó közreműködésének s hathatós támogatásának köszönhető s így míg a múlt évben csak 360 iparos volt előjegyezve, ezidőszert dacára több

iparos ipara beszüntetésének s halálának, ezidőszent a testületi tagok száma 579-re szaporodott s mi még e tekintetben a cserépfedő, ács és kőműves iparosok rendezését illetően kívánni való fenmaradt, birjuk a rendőrkapitányság ígéretét, hogy itt is szokott erélyével közre fog működni.

Városi rendőrkapitányságunk másik igen fontos rendelkezése felkérésünkre, országos vásárlóink satorozásának a zombori összparosság kívánatahoz mért törvös intézkedése, hogy országos vásárlóinkon az illető közvegeket utasította, miszerint jövőre a helybeli iparosok után, korszerint, sorban, mindenkor 9 órákor a szabadkai, ezek után a bajai s ezek után a többi községbeli iparosok üthetik fel sátraikat, magától értetvén, hogy a reggel 9 óra után érkeznek ügyelembé nem jöhetnek stb.

Hogy önkormányzatunk teljes legyen, megtettük a szilveszteri lépéseket, miszerint békéltető bizottságunk megalakuljon s itt ki kell emelnünk Nicolits György iparhatósági biztos urnak szíves közreműködését, kinek tapintatos vezetése alatt a békéltető bizottság megalakulván, alapszabályai m. é. november hó 8-án jóváhagyás végett a nagymélt. miniszteriumhoz föl lettek terjesztve.

A múlt évi közgyűlés határozatához képest a nagyméltóságú miniszteriumhoz folyamodtunk, hogy tanoncszegődtetés s felszabadítás alkalmával dologi kiadások megtérítése fejében 1 és 2 forint díjakat szedhessünk, melyet a nagymélt. miniszterium m. é. 29905. IX. a. sz. rendeletével megengedvén, az m. é. október hónap óta szedik.

Az ipartörvény rendelkezésének megfelelőleg intézkedett az elüljáróság a női szabók női tagjainak, segédinek s tanoncainak rendezéséről, iránt s ma már konstátálható, hogy e tekintetben nagyon kevés kívánni való maradt hátra s ez az, hogy a házakba járó ügyvezetett varrónők, az iparigazolással bíró iparosoknak károkat még mindig okoznak, azonban azt hisszük, hogy tükintettel az ípt. 4. és 6-ik szakaszára, miszerint iparigazolással csak 2, illetve 3 évi gyakorlásnak munkakönyvvel leendő kimutatása mellett fog majd kiadni, ezek száma is mindinkább csökken.

Nem hagyhatjuk még itt érintetlenül beléletünk egyik lényeges mozzanatát képező jegyzői ügyet, melyet m. é. május hó elejéig Thursky Jenő vár. tanácsnok ur 5 hónapon keresztül odaadó buzgósággal viselt, hivatalbéli összeférhetlenségénél fogva azonban leköszönni kényszerített, mire névze pályázat hirdettvén, 7 pályázó közül Zsuffa Vince gym. tanár választott meg jegyzőnek.

Sajnálatlall kell fölemlítenünk, hogy a veszprémi iparos ifjuságnak és a hódásági ipartestületnek megtartott zárlószentelési ünnepélyén a testületnek szük anyagi körülményeit tekintve véve, az elüljáróság nem képviselhetette magát.

Hátra van még, hogy az elüljáróságnak nyilvántartási működéséről szóljunk, mi tekintettel arra, hogy az ipartestület tagjainak névjegyzéke nem volt teljesen összeállítva, könyveink nem voltak megfektetve, igen nagy időt vett igénybe, jelenthetjük azonban, hogy a nyilvántartási ügy ezidőszent teljes rendben van. Összeíratott összesen 601 iparos tag, ezekből az 1888. év folyamán részint elköltözött, részint iparát abbahagyta, részint pedig elhalálozott 22 tag, az ipartestületi tagok száma tehát jelenleg 579. Az 1888. év folyamán nyert 59 férfi s 16 nő iparos iparigazolást.

Segéd nyilvántartott összesen 685. Munkakönyv kiadott 157, más hatóságok által ideiglenes igazolványt nyert 7 segéd.

Tanone nyilvántartott összesen 650, ebből felszabadult 97, szerződés bontott 53 iránt s így az állandék december 31-én 500, melyből 474 férfi, 26 pedig leány. Szerződés kötött összesen 237.

A jegyzői iroda mily mérvben volt igénybe véve a nyilvántartási teendők mellett, mutatja az iktató 545 száma.

Rendkívüli közgyűlés tartott egy, melyben a békéltető bizottság segédtagjai lettek megválasztva; békéltető bizottsági ülés 1, melyben a nagymélt. miniszteriumhoz jóváhagyás végett fölterjesztett alapszabályok állapították meg.

Az elüljáróság tartott 15 ülést, melyen 71 tárgyat tárgyalt le.

A folyó évi munkaprogrammba felvettük 1-ör a segédek, tanonok és mesterek közötti viszony rendezésére vonatkozó szabályzat kidolgozását, mi által sok viszálykodásnak elejét venni és a békéltető bizottságnak működését megkönnyíteni reméljük. 2. Tekintettel az ipartörvénynek célbavett társulására, hogy ezen összekötő kapcsolatok elhalálása s más ünnepességek alkalmával való ünnepies kivonulása a régi céhek módjára. 3. Azon sajnós körülménynél fogva, hogy az iparos szegény sorsu segédek, ha valahol a városban kívüli szalmaboglyakban magukat meg nem buzzák, a közönség részéről még azon méltánylásban sem részesülnek, hogy közös szálló hűbájban még istállókban sem buzhatják meg magukat, célba vétett egy közös szálló iránti intézkedés.

Átérve testületünk pénzügyi állapotainak jellemzésére, a tetemes hátralék miatt a helyzet nagyon kritikussá vált, mind ennek dacára az elüljáróság, ismerve a tagtársak általános kedvezőtlen viszonyait, jóindulatu, mindazáltal nagyon gyakori figyelmeztetésekre szorított, a törvényszerű végrehajtást a jövőnek tartva fenn, dacára ennek, az eredmény nagyon csekélynek mondható, mert míg egyeseket valószínűleg életviszonyaik kedvezőtlen alakulása hátráltatja tagdíjaik lefizetésében, amennyiben az 1887. évi 84 frtyi hátralékos tagdíj végrehajtás utján sem volt behajtható, ez évben is 866 frt 54 kr hátralék van, mit különösen azon körülmény idézett elő, hogy igen sok iparos, dacára az ipartörvény 124. §. világos kitételének, hogy minden iparos az ipartestületnek tagja és a tagsági díjak fizetésére kötelesek, mai napig sem akarva az ipartestület létjogosultságát elismerni, a törvénnyel dacolni akar s az iparosság legszebb jogát, az önkormányzati jogot inkább feladva, a rendőrkapitányság, mint törv. I. fokú iparhatóságnak kész magát bár tudatlanul s eléggé megfontolatlanul alávetni, amennyiben az 1884 ik évben szentesítést nyert ipartörvény a céhrendszert teljesen eltörölte, mihez képest a többi egyesek mellett különösen a cserépfedő, eszmadia s magyar szabó, több iparos céhre való, a szerb iparos társaknak pedig fenállott társulatokra való hivatkozása s az ipartestülettel szemben való dacoskodása, mi ennek számadásaira nézve oly annyira békítőlag hat,

légebe való kapkodásnak tekintendő. Ily körülmények között az elüljáróságnak nem marad egyéb hátra, mint a hátralékokat egyedüli rendelkezésére álló uton, végrehajtás utján, teljes szigorral behajtatni.

A pénztár állapotának közelebbi feltüntetését különben a felülvizsgált évi zárszámadásunk mutatja körülményesebben.

Pénztárkimutatás. Bevétel: Tanoncszegődtetési díjakból 37 frt. Tanoncsfelszabadítási díjakból 32 frt. Ipartestületi tagok beiratási díjaiból 316 frt. Ipartest. tagok tagdíjaiból 278 frt 22 kr. Ipartest. tagok hozzájárulási díjaiból 328 frt 65 kr. Az 1887. évi hátralékból 45 frt 86 kr. Összesen 1037 frt 73 kr. — Kiadás: Házbérre 140 frt. Rendkívüli költség számla 55 frt. Nyomatvány s irodai költség 265 frt 54 kr. Tiszti s szolgafizetés 391 frt 65 kr. Felszerelési számlán 73 frt 50 kr. Kézpénz maradvány 1889. évre 112 frt 04 kr. Összesen 1037 frt 73 kr.

Vagyonkimutatás. Vagyon: Kézpénz maradvány 112 frt 04 kr. Beiratási díj hátralék 263 frt. Tagdíj hátralék 272 frt 95 kr. Hozzájárulási díj hátralék 330 frt 59 kr. Tagdíj hátralék 1887. évről 84 frt. Felszerelés 307 frt 65 kr. Összesen 1370 frt 23 kr. — Teher: A régi magyar ipartársulattól átvett s megtérítendő alapítóké 43 frt 24 kr. Alapítókének megtérítendő beiratási díj 316 frt. Tiszta vagyon mint egyenleg 1010 frt 99 kr. Összesen 1370 frt 23 kr.

Költséglőirányzat a tárgyalás folyamán lett bemutatva.

A t. közgyűlés mindezekből meggyőződést szerezhetett az iránt, hogy az elüljáróság a törvény korlátai közt mindenben oda-törökedett, miszerint az ipartestületre s ebből kifolyólag az ipartestületi tagokra nézve nyújtott jót, tehetsége szerint iparkodott kizsákmányolni s oda-törökedett, hogy ami ezen új törvényben jó, minél inkább értékesíttessék, a testületi népszerűsítés által pedig az iparosoknak kiérdemelt közbecsülése s tisztellete minden körben megszerzettessék s minél szélesebb körben kiterjesztessék.

Zsuffa Vince,
ipartest. jegyző.

Évkönyve

a kalocsai érseksége népiszkoláinak és tanúgygyel foglalkozó egyéneknek 1889.

A napokban jelent meg Kalocsán ily címmel 64 lapra terjedő füzetecske, mely az érseksége területén levő róm. kath. felekezeti elemi iskolák oktatásügyét ismerteti. — Minthogy Bácsmege teljesen az érseki főmegyéhez tartozik, nem lesz tehát érdektelen e lapok olvasói előtt, ha ezen évenként megjelenő tanügyi jelentésből az általánosabb érdekű részleteket röviden felsoroljuk. Annál is inkább, mert az ily hivatalos jelentések tüntetik föl legtisztábban a tanügyi állapotának előnyös avagy hiányos oldalait.

A főmegyei róm. kath. népiszkolák főhatósága: dr. Haynald Lajos bíbornok és érsek ur ömünenciája. A népiszkolai főtanács pedig: a kalocsai főszentszék. — Az egész főmegye területén tizenhét tankertület van, melyből tizenhárom esik Bács- és négy Pestmegyére. Ezen tankertületek tanfelfügyelői mindig az illető espersek, iskolagazgatók pedig a helyi plébánosok. — A tizenhét tankertület ismét négy főtankertülethez tartozik, melyeknek élén a hivatalos iskolalátogatók állanak. E négy főtankertület közül a második, harmadik és negyedik Bácsmegebe esik. A második magában foglalja a bajai, szántóvai, almási és szabadkai espersekertületeket. Hivatalos iskolalátogató: dr. Boromisza Tibor jankováci plébános. — A harmadik főtankertület magában foglalja a zombori, apatini, külai, bácsi és palánkai espersekertületeket. Hiv. iskolalátogató: Puck István apatini plébános. — A negyedik főtankertületbe tartoznak a zentai, topolyai és ó-becsei espersekertületek. Hivatalos iskolalátogató: Zittl Róbert temerini plébános.

Mindezen főtankertületek élén áll az érseki főtanfelfügyelői hivatal. A főmegyei róm. kath. népiszkolák főtanfelfügyelője: Mayer Béla székesegyházi id. mesterkanonok stb. Segédtanfelfügyelő: Petvovác József tanítóképződei ig. tanár.

Ezután a jelentés a tizenhét espersekertületet ismerteti, megnevezvén az oda tartozó községeket és az azokban működő lelkészeket és tanítókat. Az iskolák tanítási nyelve a következő: tiszta magyar 364 tanteremben (ez évi szaporulat 2); tiszta német 117 (szaporulat 1); tiszta dalmát 7; magyar-német 49; magyar-dalmát 38 (szaporulat 1); magyar-német-dalmát 25; tót 1; tót-magyar 1. — Azonban megjegyezi az évkönyv, hogy a nem magyar tanulóknak iskolákban a magyar nyelv az 1868. évi 38. és az 1879. évi 18. törvényekkel alapján és értelmében a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter által 17284/1879. szám alatt kiadott tanterv szerint mindenütt tanítattik.

A VII. fejezetben a mindkét tanulmányi tankötelesek és iskolába járók táblás kimutatása közöltek. Legtöbb tanköteles — nagyon természetes — a szabadkai kerületben van: 4247 fiú és 3990 leány; legkevesebbet a kecceli kerület számol: 1158 fiú és 1120 leányt. — A kimutatás után indulva, a legrendesebb iskolalátogatás van a palánkai és szántóvai kerületekben, tehát ahol a német elem van túlsúlyban; leghianyosabb pedig az almási és zentai kerületekben, ahol a magyarság zöme van.

Az általános statisztikából a következőket emelhetjük ki: a kalocsai érseksége területén levő 17 tankertülethez 148 oly község vagy pusztá tartozik ahol iskola van. Ezek közül 134-ben r. kath. felekezeti, 11-ben községi és 3-ban állami az iskola; van még 4 felső népiszkola (ez évben egygyel fogyott) és 4 polgári iskola (egy a szántóvári). — Tanítói állomás van 602 (4 szaporulat); ezekből be van töltve 596, üres 6; férfi tanító van 456, nőtanító 140 a t. iskolanéneken kívül, akik Bácsmegeében tizenkét helyen vezetik a leányok oktatását.

A tanítók közül oklevéllel bír 593, nem okleveles 3, kik mint helyettes tanítók működnek. Olyan tanító, aki egyszersmint kántor is, van 82; tekintve, hogy mily hátrányos sok esetben ez a tanügyre, még mindig elég nagy szám!

Az érseksége területén 6—12 éves tanköteles 69,387 van (2001 a szaporulat); 13—15 éves 21,946 (1955 a szaporulat). Tényleg iskolába jár az előbbie-

ből 61,825 (szaporulat 1554), tehát 89.1%, az utóbbiakból 13,923 (szaporulat 1924), tehát 63%. — Egy tanítóra átlag esik mindennapi iskolás 115, ismétlő pedig 36. A múlt évben mindkét nemből hárommal kevesebb jutott egy-egy tanítóra, így tehát az ez évben ujonan felállított négy tanterem dacára, apadás helyett, szaporodás van e tekintetben. Világos jele ez annak, hogy még nagyon sok helyen kellene új tantermet fölláítani. — A főmegye területén 6 róm. kath. néptanító-egylet létezik, ebből öt esik Bácskára. Nevezetesen: a) bajavidéki (bajai, almási és szántóvai espersekertületek tanítói) 113 taggal, elnök Berényi Dániel bajai plébános; b) bács-tiszavidéki (ó-becsei, topolyai és zentai tanker. tanítói) 67 taggal, elnök: Szulik József ó-becsei pléb.; c) zomborvidéki (zombori, apatini és szabadkai tanker.) 128 taggal, elnök: Puck István apatini pléb.; d) bács-külai 57 taggal, elnök: Osztermayer József hódásági pléb.; e) újvidék-palánkai 48 taggal (fogyatkozás 5). etnök: Kleiner Adolf bukini pléb. — Ez egyletek között legregebben alakult a bács-tiszavidéki (1873), mely azelőtt ó-becsevidéki nevet viselt.

Az érseki megyében kántortanítói nyugdíjintézet is van. Az intézet 212 taggal bír, mely a múlt évinél ötlet több. A tankertületeket tekintve, az ó-becseiből legtöbb tagja van: 30; legkevesebb a szabadkaiakból: 2. — Ezután következik az érseksége néptanítóinak betűrendes névsora, születésük, végzett tanulmányaik, működésük és állásuk rövid megjelölésével. Végül az 1888. év folyamában elhalt négy kántors neveit közli.

Ezzel az évkönyv rövid ismertetését befejezzük, a tanügyi állapotára való következtetések levonását az olvasókra bízván. —s.—

Naptár. Február.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
22 Pént.	Péter székf.	Úsz. Péter	10 Karalamp
23 Szom.	Romana	Lázár	11 Vazul
24 Vas.	F1 Mátyás	F1 Sexag.	12 A Mássz.
25 Hétfő	Valburga	Valburga	13 Márton
26 Kedd	Viktor	Sándor	14 Aunent.

Felolós szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Helyettesíti:

Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

NYILTTÉR.*

Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapja 12. számában az ó-becsei levelezőnek tetszett rólam is megemlékezni, amennyiben én, hatóság közeg és hatóság megsértése miatt a kir. járásbírósnál leszek kénytelen megjelölni, mielőtt az következzék, hogy én is a petrovoszellői és ó-becsei bírók sorát fogom mielőbb érezhetni. — Hogy ezen egész ügynek valóságos állapotáról úgy tekintességednek, mint a nagyközönségnek is tájékozása legyen, ime röviden adom a tényállást:

Megjelen Moholy községéből egy előttem ismeretlen ember a község szolgálatában álló hadnagygyal együtt — átadják a zentai tekintetes főszolgabírói hivatalnak leiratát — mely szerint a két eggyemmel hozott 3 kis gyermeket vegyem át s azokat az onnan állítólag férjét hűtlenül elhagyott anyának adjam át, több kérdés után végre kiderült, hogy a nő egy ottani lakossal vadházasságban élt, kitől a 3 gyermek született, de a férfi részéről gorombaságokat a nő nem tűrhettvén, töle megszökött, én, mielőtt a keresett nőt behívtam, nyíltan kérdeztem a férfit s gyermekeket kísérő hadnagyot, vajjon ki legyen e férfi, mire ő nekem azt mondta, hogy ez egy jószívű szomszéd, ki a gyermekek iránti kegyelemből volt oly szives, hogy őket idáig elkísérte, míg ezek megtörténtek, megérkezett a nő is, ki meglátván a férfit, azonnal megjegyezte, hogy ez azon férfi, kivel ő vadházasságban élt s kitől a 3 gyermeke született, mikből nyíltan látván ama hazugságot, mivel engemet maga a hivatalos közeg felvezetvén öhajtott, kellelőleg megleckéztem azon dolgokért, mikkel mint hivatalosan küldött közeg engemet, illetve községemet félrevezetni iparkodott, de hogy dorgálásom csakis az ő személyre, s nem a küldő hatóság rovására intéztetett, azt most is állítom.

Teljes tisztelettel

Alexievits s. k.,
Szent-Tamás község bírája.

* Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Jó forgalmu péküzlet és sütőde teljesen felszerelve, más vállalat folytán azonnal átadandó Kernyaján, alkalmas hely, olesó házbér. Csonoplya és Gyulafalva községek is vevői. Bővebb értesítéssel szolgál a tulajdonos

Varga Antal,

sütő.

Erdői nyári legelő bérbeadási hirdetmény.

Az alulirt m. kir. erdőhivatal irodájában folyó évi március hó 4-én reggeli 9 órakor kezdetét veendő árverésen a bezdáni, apatini, doroszlói és palánkai erdőgondnoksághoz tartozó erdőbeni nyári legeltetési jog, felsőbb jóváhagyás kikötése mellett, a legtöbbet ígérőknek folyó évi április hó 1-től fogva július hó végéig terjedő időtartamra bérbeadni fog. Az árverési és szerződési feltételek előlegesen az alulirt hivatalnál és az illető erdőgondnokságnál a szokásos hivatalos órákban betekintheők.

Apatinban, 1889. február hó 17-én.

M. kir. erdőhivatal.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegyébe kebelezett Glozsán tót- és szerbajku községében elhalálozás folytán megürült jegyzői állásra ezennel pályázat nyitattik s választási határnapul f. évi március hó 16-ik napjának d. e. 10 órája Glozsán község-házához kintezetik.

Minek folytán felhívtnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy pályázati kérvényüket, a hivatalos magyar nyelven kívül a tót és szerb nyelvbeni jártasságukat igazoló s az 1883. évi I. t. e. 6. §-ában előirt okmánnyal, valamint életkorukat kitüntető keresztlevéllel felszerelve, f. évi március hó 3-áig alulirotnál nyujtsák be, mert a később érkező kérvények figyelembe vehetők nem lesznek.

A jegyző javadalmazása a következő:

1. Kézpénzben 315 frt.
2. 18 métermáza tiszta buza, piaci ár szerinti váltási ára.
3. 24 köbméter kemény tűzifa.
4. ¼ telek földnek haszonélvezete, mely után az adót a jegyző, az egyenértéki illetéket a község fizeti, s végre
5. Szabad lakás.

Kelt Ujvidéken, 1889. évi február hó 13-án.

Kolozsváry Sándor,

3-1 főszolgabíró.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Ó-Kanizsa község mint erkölcsi testület f. évi március hó 7-ik napján a járási tekintetes főszolgabíró ur elnöklete alatt reggeli 10 órakor kezdetét veendő nyilvános szóbeli árlejtésen a Széchenyi és Petőfi utcákban emelendő népiskolák és iskolaszolgá-lakok építési munkáit iparáganként fogja biztosítani.

A szükséges téglanyagot a község adja.

Biztosíték 5% ; mely összeg vagy kézpénzben, vagy árfolyam szerint számítható magyar állampapírokban a versenyárgyalás megkezdése előtt leteendő.

A költségvetés iparágankénti főtételei a következők:

A Széchenyi-utcai iskolánál:

1. Föld- és kőművesmunka 1855 frt 75 kr.
2. Ácsmunka 1482 frt 31 kr.
3. Asztalos-, lakatos-, üveges- és mázoló munka . . . 769 frt 57 kr.
4. Vasneműek 177 frt 49 kr.
5. Bádógosmunka 119 frt 63 kr.

Összesen 4404 frt 75 kr.

A Petőfi-utcai népiskolánál:

1. Föld- és kőművesmunka 1760 frt 04 kr.
2. Ácsmunka 1467 frt 82 kr.
3. Asztalos-, lakatos-, üveges- és mázoló munka . . . 834 frt 47 kr.
4. Vasneműek 177 frt 49 kr.
5. Bádógosmunka 122 frt 27 kr.

Összesen 4362 frt 09 kr.

Mind a két iskolánál építendő szolgálakra nézve pedig:

1. Föld- és kőművesmunka 226 frt 22 kr.
2. Ácsmunka 322 frt 17 kr.
3. Asztalos-, lakatos-, üveges- és mázoló munka . . . 49 frt 43 kr.

Összesen 597 frt 82 kr.

Miről versenyezni kívánók oly megjegyzéssel értesítenek, hogy a terv, árelemzés, költségvetés, építési leírás és versenyárgyalási feltételek a szokásos hivatalos órákban betekintheők.

Ó-Kanizsán, 1889. évi február 13-án. 3-2

Mihály Sándor s. k., Szilágyi György s. k., Csuka Sándor s. k.,
közs. jegyző. közs. bír. közs. mérnök.

Üzlet-megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy helyben fűtea 160. sz. a. Frey ur (ezelőtt Sztanimirovits ur) házában

„a műtakácshoz“ címzett, Butter-Walter Antal

törvényszékieleg bejegyzett cég alatt

vászon- és fehérenemű-különlegesség-üzletet

nyitottam. Árúimat a legelső forrásokból szereztem be és raktáron tartok: rumburgi, írlandi, hollandi, creas-, ágylepedő-, pamut- és szövött vásznakot; továbbá: chiffon- és ágy-gradl, nanking- és inlettet toll-töltésnek; piquet- és Schnürl-barkettet, piquet-terítőket, vászon-zsebkendőket (fehér és színes), kanavászt, okszfertot és szefirt, színes és ingekre való kartonokat, függöny-szöveteket (fehér és színes), butor-szöveteket, szőnyeget, paplanokat, ágyterítőket és mind a kiházásitáshoz szükséges árúkat.

Sok évi, az első házaknál szerzett tapasztalataim folytán, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy t. vevőimet a legjobb, szolid és jó árúkkal, mérsékelt árak mellett szolgálhatom ki. Midőn még becses bizalmát s pártfogását kérem, maradtam kiváló tisztelettel

Butter-Walter Antal.

3-3

Árlejtési hirdetmény.

A Bács-Bodrogh vármegyébe kebelezett plávnai róm. kath. paplak helyreállítása iránt 188 frt 61 kr kikiáltási ár s a kézi és írás napszámoknak természetben, vagy azok váltásáig ára fejében 28 frt 97 kr kiszolgáltatása mellett Palánkán a kir. kincstári ispánság hivatalos helyiségében folyó évi február 25-én d. e. 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni. Miről vállalkozók oly hozzáadással értesítenek, hogy a nyilvános árlejtésen a kikiáltási ár 10%-ának megfelelő bánatpénz letétele után vehetnek részt, nemkülönben a zárt írásbeli ajánlatok is a megfelelő 10% bánatpénzzel ellátva a szóbeli verseny megkezdése előtt az árlejtő bizottsághoz nyujtandók be. Közlelbbi feltételek a palánkai kincstári ispánságnál naponta betekintheők. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Szegeden, 1889. évi február 14-én. Magy. kir. államjósággazgatóság. Utányomat nem díjaztatik. 2-2

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy

virág- és halotti díszmúarú-üzletemet

a Belvárosban, a volt Kaufmann-féle házban

a legújabb divat szerint készített templomi dísz, lakodalmi és bálai ünnepélyi virág- és koszorúkkal, sarkoskoszorúkkal a legnagyobb választékban; ugyszintén halotti díszmúarú-cikkekkkel rendeztem be.

Egyben bátor vagyok megjegyezni, hogy a halálesetknél szükségeslendő mindennemű halotti dísz és szemfödél, a legegyszerűbbtől, a legfényesebb kiállításban készletben van, szerény árak mellett.

Egyszersmind felhívom a n. é. közönség figyelmét érekeporsóimra, melyek 35-40 forinttól kezdve egész 200 frtig, diszes kiállításban nálam kaphatok.

Felhívom egyuttal a nagyérdemű közönség b. figyelmét diszes és a fővárosi módra kiállított

halottas díszkoscsimra,

mely akár két, akár négy fogattal használható s imponzans kiállításánál fogva nagyon emeli a temetés fényét.

Végül midőn számos megrendelésért esdem, biztosíthatom vevőimet, hogy azon helyzetben vagyok, miszerint a legválogatottabb kívánalmaknak is pontosan és gyorsan eleget tehetek. Mely tisztelettel

6-3 Probojesevits Mariska.

Árlejtési hirdetmény.

Rác-Militics gör. kel. hitközség elüljárói részéről ezennel közhírré tetetik, hogy a templom helyreállítása o. é. 3116 frt 96 kr építési árban engedélyeztetett.

Felhívtnak mindazok, kik ezen építésre vállalkozni óhajtának, hogy az ezen tárgyban f. évi március hó 15-én Rác-Militicsen a gör. kel. iskola épületben megtartandó nyilvános árlejtésen megjelenni sziveskedjenek.

Az árlejtési feltételek, ugy a költségeloirányzat, mint építési tervek Gradjanszky István hitközségi elnöknel bármikor megtekintheők.

Rác-Militics, 1889. február hó 8-án.

A gör. kel. hitközség elnöksége. 3-3

Megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy 1889-ik évi február hó 9-én (szombaton)

az apatini utcában

a „fehér hajóhoz“

címzett újonnan épült

vendégfogadómat

ünnepélyesen megnyitottam.

Jó ételek és italokról, valamint pontos szolgálatról gondoskodom.

A t. e. közönségnek 8 csinosan butorozott szoba áll rendelkezésére.

Számos látogatásért esd

kiváló tisztelettel

Hanzmann Ignác,

3-2 vendéglős.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegyébe kebelezett Kiszács tót- és szerbajku községében elhalálozás folytán megürült jegyzői állásra ezennel pályázat nyitattik s választási határnapul f. évi március hó 15-ik napjának d. e. 10 órája Kiszács község-házához kintezetik.

Miről a pályázni kívánók oly felhívással értesítenek, hogy ez iránti kérvényüket, a magyar nyelven kívül a tót és szerb nyelvbeni jártasságukat igazoló s az 1883. évi I. t. e. 6. §-ában előirt okmánnyal, valamint életkorukat kitüntető keresztlevéllel felszerelve, f. évi március hó 3-áig alulirotnál nyujtsák be, mert a később érkezők figyelembe vehetők nem lesznek.

A jegyző javadalmazása a következő:

1. Kézpénzbeli fizetés 600 frt.
2. 5 kat. hold 134 □ öl szántóföld használat, az állami adó terhével.
3. 20 méter kemény tűzifa, hazaszállítással.
4. 24 ingyenes előfogat 4 mértföldnyi távolságig.
5. Szabad lakás.

Kelt Ujvidéken, 1889. évi február hó 13-án.

Kolozsváry Sándor,

3-1 főszolgabíró.

Tessék kérni

dr. Kemmerich tanár

HÚSKIVONATÁT,

(Gyár: Santa Elena Dél-Amerika.)

és meg fog győződni, hogy ez

kiadóbb és ízletesebb,

minden eddig ismert húskivonatnál.

Kapható Zomborban: Heindlhofer Róbert, Falcione Gusztáv, Mayer és Thum és Weidinger S. és Zs. urak kereskedéseiben. 15-7